

ПРОМЕНИ И ТЕНДЕНЦИИ В НОВИЯ СЪДИЙСКИ ПРАВИЛНИК ПО СПОРТНА ГИМНАСТИКА – МЪЖЕ

Здравко Куртев

Национална спортна академия „Васил Левски“, катедра „Гимнастика“

ORCID

Zdravko Kurtev – <https://orcid.org/0000-0001-6033-8554>

РЕЗЮМЕ

Съчетанието на земна гимнастика се състои предимно от акробатични елементи, комбинирани със силови елементи (силови стойки, различни видове ъгли и т.н.), елементи с баланс и мобилност (опорни везни, стоящи везни, шпагати, наклони), различни видове кръгове със събрани и разтворени крака, както и хореографски комбинации, всички образуващи хармонично, ритмично съчетание, изпълнявано на цялата площ на квадрата с размери 12 x 12 m.

Целта на това изследване е да се анализират промените в съдийския правилник по спортна гимнастика за мъже (2025–2028 г.) и да се установи влиянието им върху съставянето на състезателните съчетания.

Обект на изследването са съчетанията на земна гимнастика. **Предмет** на изследване са промените в началната оценка (за трудност) на състезателите.

Избрани са произволно трима елитни гимнастици, участвали на Олимпийските игри, проведени в Париж, Франция, през тази година. Изготвени са им диаграми, за да се установи разликата в началните оценки, съдийствани по новите правила на съдийския правилник – мъже.

В изследването сме използвали следните методи: видеоанализ, експертна оценка и педагогическо наблюдение.

На всеки четири години международният съдийски правилник търпи промени, целящи намаляване субективизма от страна на съдиите при оценяването на състезателите, по-правилно и точно отбелязване на упражненията.

Смятаме, че получените резултати ще подпомогнат специалистите, занимаващи се със спортна гимнастика, в съставянето на състезателните съчетания на земна гимнастика.

Ключови думи: спортна гимнастика, съдийски правилник, промени, земна гимнастика

CHANGES AND TRENDS IN THE NEW COD OF POINTS FOR ARTISTIC GYMNASTICS - MEN

Zdravko Kurtev

NSA „Vassil Levski“, Department of Gymnastics

ABSTRACT

The combination of floor gymnastics consists mainly of acrobatic elements combined with strength elements (strength handstands, different types of angles, etc.), elements with balance

and mobility (supporting scales, standing scales, splits, inclines), various types of circles with collected and spread legs, as well as choreographic combinations, all forming a harmonious, rhythmic combination performed on the entire area of the 12 m x 12 m square.

The aim of this study is to analyze the changes in the cod of points in artistic gymnastics - men (2025-2028), and to establish their influence on the composition of the competitive exercise.

The object of the study is the floor exercise routines. **The subject** of the study is the changes in the start value (for difficulty) of the competitors.

Three elite gymnasts who participated in the Olympic Games held in Paris, France that year were randomly selected. They have been charted to establish the difference in starts value judged under the new rules in cod of points- men.

In the research we used the following methods: video analysis, expert evaluation and pedagogical observation.

Every four years, cod of points in artistic gymnastics – men undergo changes aimed at reducing the subjectivity of the judges in the evaluation of competitors, more correct and accurate recording of the exercises.

We believe that the obtained results will help the specialists dealing with artistic gymnastics in compiling the competitive combinations of the floor exercise.

Keywords: *artistic gymnastics, cod of points, changes, floor exercise.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Спортното усъвършенстване е система, която съдържа множество компоненти, а показател за ефективността на подготовката е спортният резултат. Известно е, че високото ниво на техническа подготовка е един от решаващите фактори за достигане на високи спортни постижения. Повишаването на техническото майсторство е основна задача на всекидневния тренировъчен процес. Техническата подготовка се смята за един от най-съществените раздели на спортната подготовка (Хаджиев, 1978).

Безспорно спортната техника непрекъснато се развива. В. Тихонов (1971) изразява становище, че техниката се изменя дори в зависимост от съчетанията на упражненията, когато са в комбинация, а според Т. Павлов (1996) няма особени големи основания да се смята, че възприетите до даден момент модели на техниката са съвършени, без никакви гаранции за бъдещето, тъй като наред с положителното в повечето случаи се взема и нещо отрицателно.

Усложняването на състезателната програма и усъвършенстването на изпълнителското майсторство се явяват основна особеност на спорта за високи постижения в спортната гимнастиката. Достигането до нови, технически сложни и рисковани упражнения се превръща в основна професионална функция на треньор и гимнастик.

Краят на 80-те и началото на 90-те години бележат нова ера в развитието на спортната гимнастиката, като в съчетанията се включват нови, сложни технически и координационно упражнения. Следващата по значима промяна е въвеждането на новата система за оценяване и принципно нов съдийски правилник на основа отворена оценка и ограничение на изпълняваните упражнения.

Съдийският правилник определя, от една страна, насоката за развитие и усъвършенстване на съвременната гимнастика и, от друга, служи като средство за оценяване на уменията и спортното майсторство на състезателите (Куртев, 2013). Според Петрова (2017) промените в гимнастическия правилник насочват вниманието на специалистите към атрактивност на гимнастическите съчетания.

Главната задача на Правилника по спортна гимнастика за мъже е да осигури обективни средства за оценяване на мъжките гимнастически съчетания на всички нива – на регионални, национални и международни състезания, да обезпечи идентификацията на най-добрите гимнастици във всяко едно състезание, да ръководи тренъорите и гимнастиците в създаването на състезателните им съчетания. Авторският колектив, създаващ правилника, дава указания за техническото изпълнение на упражненията и определя сложността им, като тенденцията е трудността при изпълнение на упражненията да нараства все повече и повече.

Съдиите като един от факторите по време на състезание също са обект на изследване. Bard et al. (1980) провеждат експеримент със седем съдии, от които четирима са опитни, а трима са с малък практически опит. Получените от изследването резултати показват, че съдиите експерти се фиксират в по-голяма степен в горната част на тялото на гимнастиците, докато начинаещите съдии концентрират вниманието си върху краката. Очаквано, по-опитните съдии откриват повече на брой грешки при изпълненията.

Динамиката на оценките на земна гимнастика е обект на изследване от множество автори (Андонов и кол., 2003). Върху динамиката на спортните постижения се фокусират К. Андонов и М. Велева (2003). Б. Димитрова (2002) изследва равновесната устойчивост и предлага методика за обучение на упражнения на греда, а към сигурността и стабилността при изпълнение на състезателните серии на акробатична пътека насочва вниманието си В. Ангелов (2010).

Целта на това изследване е да се анализират промените в съдийския правилник по спортна гимнастика за мъже (2025–2028) и да се установи влиянието им върху съставянето на състезателните съчетания.

В тази връзка си поставихме следните **задачи**:

1. Да се направи анализ на съчетания на земна гимнастика.
2. Да се установи разликата в началните оценки на съчетанията, оценени по правилата за 2025–2028 и текущия правилник – 2021–2024 г.

МЕТОДИ

Обект на изследването са съчетанията на земна гимнастика. **Предмет** на изследване са промените в началната оценка (за трудност) на състезателите.

Методи на изследването

За да изпълним поставените цел и задачи на изследването, използвахме следните методи: *педагогическо наблюдение, видеоанализ и експертна оценка.*

Процедура

Изследването проведохме през септември 2024 г. Изследвахме съчетанията на земна гимнастика, изпълнени от осемте финалисти на OG Paris 2024. С помощта на експертна оценка анализирахме съчетанията на състезателите и произволно избрахме три съчетания, които оценихме по правилата за 2025–2028 г.

РЕЗУЛТАТИ

Международният съдийски правилник търпи промени на всеки четири години, целящи намаляване на субективизма от страна на съдиите при оценяването на състезателите, по-правилно и точно отбелязване на упражненията, все по-съвършени като техническо изпълнение и трудност.

Според правилника по спортна гимнастика за мъже всяко упражнение, изпълнено от състезателите, получава съответна стойност: $A=0,1$, $B=0,2$, $C=0,3$, $D=0,4$, $E=0,5$, $F=0,6$, $G=0,7$, $H=0,8$, $I=0,9$.

След направените промени в съдийския правилник за новия олимпийски цикъл (2025–2028) началната оценка остава отворена (т.е. няма ограничение на оценката за трудност).

Според нас най-значимата промяна в правилника е намаляването на елементите, които формират началната оценка на състезателите от десет на осем елемента, седем елемента с най-висока стойност (до четири елемента от структурна група) плюс стойността на отскока. За всяко специфично изискване от втора и трета структурна група със стойност А, В, С се присъждат 0,3 точки от съдиите за трудност (D панел), съответно със стойност D, Е, F и т.н. се отсъждат 0,5 точки, с изключение на структурна група едно на всички уреди, където всеки елемент, независимо от стойността му, се бонифицира с 0,5

точки. За четвърта структурна група отскок също има промени в правилата – ако състезател изпълни отскок със стойност D, той ще получи за четвърта структурна група 0,4 точки и 0,4 точки за трудност с изключение на уреда земна гимнастика.

Добавена е бонификация за точно приземяване („лепка“) на отскоци със стойност минимум C, както и на прескоци с превъртания (салта) от 0,1 точки, с изключение на уреда кон с гривни.

Променено е и времето за загряване на гимнастиците в състезателните зали (на подиум) от 30 секунди на 50 секунди, като с тази промяна се премахва и длъжността времеизмервач на уреда успоредка.

Тези промени имат за цел балансирането на оценките за трудност и изпълнение, а също така и строга диференциация между отделните гимнастици.

Остава и забраната за изпълнение на някои сложни упражнения от младежите (до 17 г.) на уредите халки, успоредка и земна гимнастика.

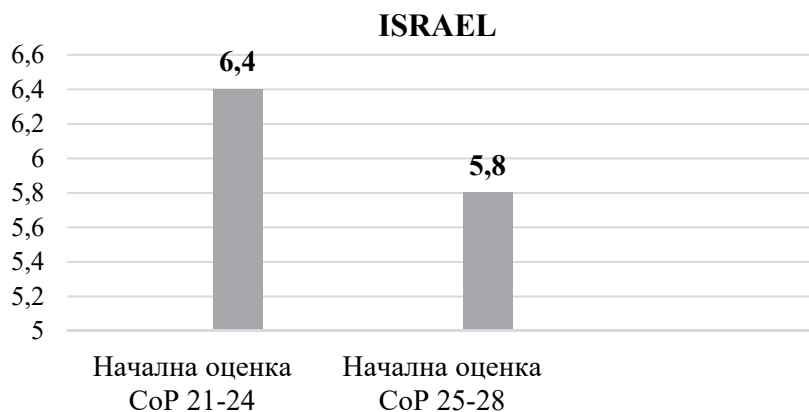
Основната промяна на уреда земна гимнастика е създаването на четвърта структурна група – превъртане или превъртане назад с обръщане на минимум 540° . При мъжете, при тази последна серия е необходимо изпълнението на двойно превъртане или същото назад, при младежите трябва да се изпълни превъртане или задно превъртане с обръщане минимум на 540° .

Друга промяна е изискването за изпълнение на стояща везна (задържана минимум 2 сек) от първа структурна група, което според нас ще повиши артистичността на гимнастиците и ще подобри значително мобилността на изпълнителите. Този елемент не е необходимо да присъства в осемте елемента с най-висока трудност, но при липсата му гимнастикът ще бъде наказан с 0,3 точки от началната му оценка. При първа структурна група съществува още една важна промяна – изпълнението на силови стойки, видове ъгли и опорни везни, както и използването на всички видове кръгове с двата крака (събрани или разтворени) се намалява от два на един елемент от вид (елемент със сила или видове кръгове с двата крака).

Има промяна в използването на диагоналите на квадрата за земна гимнастика от състезателите, те могат да използват един и същ диагонал максимум два пъти един след друг, след това са задължени да използват една от правите, за да преминат към другия диагонал. При неспазване на това правило те ще бъдат лишени от 0,3 точки от началната им оценка.

Времетраенето на гимнастическото съчетание на земна гимнастика отново е 70 сек.

На Фигура 1 са показани началните оценки на А. D., участник и медалист на земна гимнастика от Олимпийските игри в Париж 2024 г.

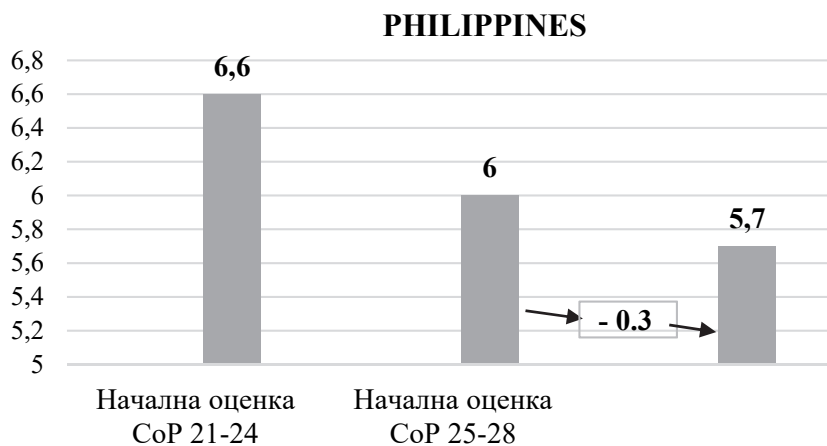

Фигура 1. Начални оценки на земна гимнастика на А. Д.

Началната му оценка на олимпийския фестивал е била със стойност 6,40 т., но съдийстван по новите правила, оценката му е 5,80 т. Основна причина за намаляването на началната му оценка е намаляването на елементите с най-висока стойност (от десет на осем), от които се калкулира началната оценка. Отпадат два елемента от втора структурна група със стойност В и С, съответно отпадат и връзките между елементите – 0,4 точки. Изпълненият от състезателя елемент двойно задно обтегнато превъртане с обръщане на 720° по правилата на CoP 21-24 е със стойност F=0,6 точки, докато при CoP 25-28 стойността му е G = 0,7 точки.

От 6,4 начална оценка по CoP 21-24 изваждаме двата елемента с най-ниска стойност плюс връзките между елементите – $0,3+0,2+0,1+0,2 = 0,8 = 5,6$, като прибавим новата стойност на елемента двойно задно обтегнато превъртане с обръщане на 720°, който е с по-висока стойност с 0,1 точки, получаваме начална оценка 5,8.

На Фигура 2 са показани началните оценки на С. У., участник и олимпийски шампион на земна гимнастика от Олимпийските игри в Париж 2024 г.

Фигура 2. Начални оценки на земна гимнастика на С. У.

При състезателя от Филипините виждаме сходна ситуация. На олимпийския фестивал началната му оценка е равна на 6,6, но съдийстван по новите правила, оценката му е по-ниска – 5,7. Причините за тази разлика са вече споменатите нови правила за земна гимнастика. Отпадат два елемента със стойност $D=0,4$ и $C=0,3$ точки, общо 0,7 точки по-ниска начална оценка за състезателя. Той също изпълнява акробатичен елемент, който е с 0,1 точки по-висока стойност по новите правила. Друга основна причина е изпълнението на последната серия на земна гимнастика, а именно задно обтегнато превъртане с обръщане на 1260° със стойност $E=0,5$ точки, изпълнението на тази серия по новите правила на CoP 25-28 води до наказание за състезателя от 0,3 точки.

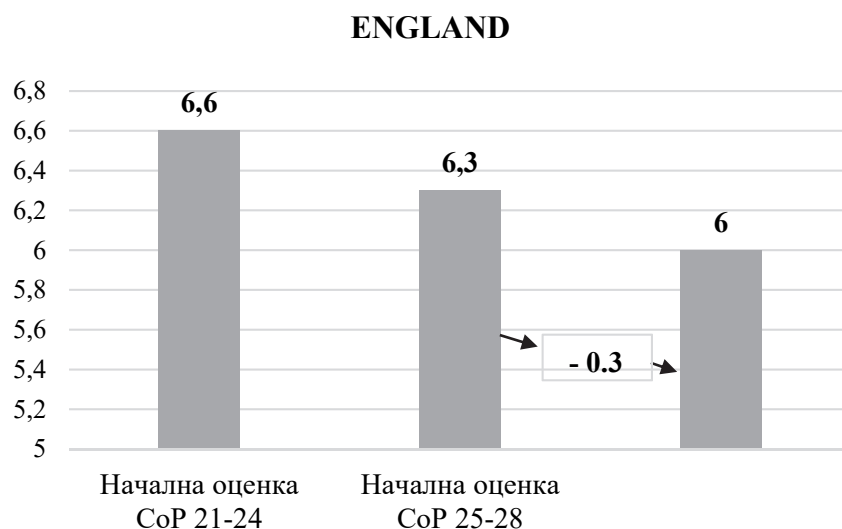
$$6,6 - 0,7 + 0,3 = 5,6 + 0,1 = 5,7 \text{ – начална оценка по правилата на CoP 25-28.}$$

На Фигура 3 са показани началните оценки на J. J., участник и медалист на земна гимнастика от Олимпийските игри в Париж 2024 г.

При състезателя от Англия понижението на началната оценка е с 0,6 точки, от 6,6 на 6,0, което се дължи на горепосочените причини. Отпадат му двата елемента с най-ниска стойност $0,1 + 0,3 = 0,4$ точки, но изпълнението от него свръхтруден акробатичен елемент със стойност $I=0,9$ точки по правилата на CoP 25-28, който му носи 0,1 точки бонус, в предшестващия правилник същият елемент е със стойност $H=0,8$ точки, плюс неизпълнено двойно превъртане, задължително за последна серия при мъжете, което води до наказание от D панела на стойност 0,3 точки.

$$\text{Калкулацията е следната: } 6,6 - 0,3 + 0,3 = 6,6.$$

$$6,6 - 0,6 = 6,0 \text{ точки.}$$

Фигура 3. Начални оценки на земна гимнастика на J. J.

ДИСКУСИЯ

Промените в CoP 2025-2028 са значими по отношение на безопасността на състезателите в този доста травматичен спорт.

Основната причина за понижаването на началните оценки е намаляването на елементите, които формират началната оценка на състезателите от десет на осем.

Изискването за изпълнение на стояща везна в съчетанията на гимнастиците на земна гимнастика е една от промените в правилата по спортна гимнастика. Този факт неминуемо ще доведе до разнообразяване на съчетанията, както и демонстриране на баланс и мобилност от състезателите на този уред.

Друга съществена причина е, че доста от упражненията в правилник 2025-2028 г. са с променена стойност – съответно по-ниска или по-висока. Пример за тази промяна е акробатичният елемент двойно задно обтегнато превъртане с обръщане на 720° , който е със стойност $G=0,8$ точки по правилата на новия правилник, а е бил със стойност $F=0,7$ точки по предходния правилник.

На земна гимнастика се създава нова група, четвърта, това е една от съществените разлики от предишния правилник. Изискването при мъжете за изпълнение на двойно превъртане ще разнообрази състезателните съчетания.

В заключение можем да обобщим, че част от гореизложените промени в новия правилник водят до тенденция на понижаване на началната оценка на състезателите. Това от своя страна ще доведе до по-голямо разнообразие на трудни акробатични елементи в съчетанията на гимнастиците на земна гимнастика.

ЛИТЕРАТУРА

Ангелов, Вл. (2010). Изследване на сигурността и стабилността при изпълнение на състезателните серии на акробатична пътека. *Научни трудове на Русенски университет „Ангел Кънчев“*, том 49, серия 8.2, 83–88. // Angelov, Vl. (2010). Izsledvane na sigurnostta i stabilnostta pri izpalnenie na sastezatelните serii na akrobatichna pateka. *Nauchni trudove na Rusenski universitet „Angel Kanchev“*, tom 49, seria 8.2, 83-88.

Андонов, К., Велева, М., Георгали, Й. (2003). Анализ на динамиката на оценките на земна гимнастика – волна програма мъже от световните първенства, предхождащи олимпийските игри в периода 1987 – 2001 г. *Спорт & наука № 4*, 45–48. // Andonov, K., Veleva, M., Georgali, Y. (2003). Analiz na dinamikata na otsenkite na zemna gimnastika – volna programa mazhe ot svetovните parvenstva, predhozhdashti olimpiyskите igri v perioda 1987 – 2001 g. *Sport & nauka, No 4*, 45–48.

Андонов, К., Велева, М. (2003). Динамика на спортните постижения на българския национален отбор по спортна гимнастика – мъже, за периода 1987–2002 г. *Спорт & наука*, № 3. // Andonov, K., Veleva, M. (2003) Dinamika na sportnite postizhenia na balgarskia natsionalen otbor po sportna gimnastika – mazhe, za perioda 1987–2002 g. *Sport & nauka*, No 3.

Димитрова, Б. (2002). *Гимнастическа греда – методика, равновесие, спортен резултат*. Бolid-Инс, С. / Dimitrova, B. (2002). *Gimnasticheska greda – metodika, ravnovesie, sporten rezultat*. Bolid-Ins, S.

Bard, C., Fleury, M., Carrière, L., Hallé, M. (1980). Analysis of gymnastics judges' visual search. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 51(2), 267-273.

Kurtev, Zdr. (2013). Promenite v sadiyskia pravilnik po sportna gimnastika – mazhe (2013 – 2016 g.) i vliyaniето im varhu nachalnite otsenki na sastezatelните kombinatsii. *Sport i nauka, izv. br., No 2*, 93 – 98.

Hadzhiev, N. (1978). Структура на техниката на гимнастическите упражнения. *Vaprosi na fizicheskata kultura, No 3*.

Federation Internationale de Gymnastique (2021) *Code of Points – Men's Artistic Gymnastics*, 2021-2024, Lausanne, Switzerland.

Federation Internationale de Gymnastique (2024) *Code of Points – Men's Artistic Gymnastics*, 2025-2028, Lausanne, Switzerland.

Petrova, M. (2017). Expert analysis of the floor exercise training system. *Proceeding book. International Scientific Congress „Applied Sports Sciences“*, NSA PRESS, pp. 66-69.

Автор за кореспонденция:

Здравко Куртев

Национална спортна академия „Васил Левски“,

катедра „Гимнастика“

E-mail: zdravko.kurtev@nsa.bg